

Георгије аждају поразио у Расу

Објављено: 06.05.2016.год.

Српска баштина и средњовековни мит прожети легендама о светом Ђорђу кога Срби данас славе. Најстарији камени рељефи победоносца који пробада алу пронађени у Србији.

Победоносац Георгије, Свети Ђорђе, Ђурађ, Џорџ, Жорж, Хорхе је симбол хришћанског витештва, а његова представа док копљем пробада аждају је један од најпопуларнијих планетарних симбола. Свог свеца, кога Срби данас прослављају, највише држава, градова и најразличитијих организација широм света узело је за заштитника.

Његов култ процветао је у 9. веку на православном Истоку, а три века касније крсташи га с похода у Светој земљи преносе на Запад. Научници кажу да херојски приказ Светог Георгија као љутог витеза коњаника не одговара првобитној иконографској представи и предању који величају мучеништво.

Археолози су најстарије камене рељефе победоносца који пробада аждају пронашли на територији Србије.

Неки сматрају да је реч о древном претхришћанском "подунавском коњанику" и да су крстови на рељефу накнадно уклесани.

Европски слависти су средином 19. века указали да Свети Георгије код Срба ужива снажан култ као "ослободилац заробљених, заштитник сиромашних, лекар болесних, борац против царева, победник и великомученик".

Ђурђевдан је једна од три најчешће српске крсне славе, а свети витез је уткан у државни мит: он ослобађа Немању кога су заточила љубоморна браћа после чега он ствара најмоћнију државу средњовековног Балкана.

У знак захвалности велики жупан диже монументалне Ђурђеве ступове над престоним Расом. Стефан Првовенчани у очевом житију пише да Немања пред пресудну битку с Византинцима добија часни крст и изузетно судбинско копље.

Симболика је више него јасна, а појачава је прича о архијереју коме се јавља лично Свети Георгије и говори му да иде у помоћ Немањи, који оличава Србију - наводи др Влада Станковић, византолог.

Руски конзул Александар Гиљфердинг 1859. путује по Пештерској висоравни и бележи да су му мештани показали древне зидине на планинском врху Тројан и испричали легенду, по којој је ту био град под којим је Свети Ђорђе победио аждају и спасао принцезу, кћи владара Тројана. То предање казује да је светац мачем прво ударио у камен да испроба оштрицу и просекао стену из које тече извор Ђурђевице. Рањена ала се "брћакнула" - праћакнула код села Браћак, код Пружња се опружила, а луда од бола репом је окрњила шуму у Крњој Јели.

У самртном ропцу "занинала" је, зањихала, планину Нинају, а под мачем Светог Георгија издахнула је крај пећине врела Рашке, где се налазило претхришћанско српско светилиште.

То место, на стотинак метара од манастира Сопоћани, зове се Коштано поље, јер су по легенди ту дуго лежале дивовске аждајине кости.

Ова легенда је можда разлог због кога је краљ Радослав на припрати Богородичине цркве у Студеници уклесао лик победоносца с мачем.

- Не може бити сумње да је легенда о Светом Ђорђу као витезу на коњу и победиоцу аждаје, који је спасао Тројан град и ћерку бана тог града својина усмене литературе српског народа - сматрао је велики историчар Стојан Новаковић.

ИНСПИРАЦИЈА ХЕРОЈИМА

Легенде о томе да је Свети Ђорђе погубио троглавог цара-аждају који је живео у Тројановом граду на Церу, забележили су Милован Видаковић и Милан Ђ. Милићевић.

На Јастрепцу је легенда о Светом Ђорђу еволуирала па је ала напала царицу Милицу, а убио га је легендарни Змај Огњени Вук, деспот Вук Гргуревић Бранковић. Краљевић Марко је преузео улогу Светог Георгија кад се борио против троглавог Арапина.

*Борис Субашић,
Новости*